

2. Жежерун Ю. В. Міжнародний досвід банківського кредитування малого і середнього підприємництва / Юлія Володимирівна Жежерун. // 1. – 2017. – №25. – С. 27–32.
3. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Тарасевич Н. В. Впровадження міжнародного досвіду банківського кредитування суб'єктів малого бізнесу / Н. В. Тарасевич, А. В. Марковський. – 2017. – №17. – С. 755–758. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/152.pdf>
5. Сороківська З. К. Характерні риси і проблеми розвитку мікрокредитування в Україні / З. К. Сороківська // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє: Щорічник. – Випуск 19/ За заг. ред. М.В. Лазаровича. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 210 с. – С. 56-64.

Вікторія ШЕВЧУК
студентка факультету фінансів
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри банківської справи Сороківська З.К.

СУТНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ КРИЗИ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ

Криза. Банківська криза. Скільки б жаху не вселяло б в нас це поняття, та і взагалі його наслідки, воно, безсумнівно, є невід'ємною частиною розвитку банківської системи загалом.

Людство вже не одноразово стикалося із банківськими кризами, тож безліч вчених вже встигло дати власне визначення цьому поняттю.

Нам із усіх наявних найбільше імпонує визначення А. Демургунт-Кунта та І. Детражіа: «Банківська криза – це стан банківської системи, коли її частина стає неплатоспроможною і неліквідною і більше не в змозі продовжувати функціонувати без спеціальної підтримки монетарних та контролюючих органів» [3].

До загальних чинників виникнення банківських криз безперечно можна віднести інфляцію; відкритість економіки; високі відсоткові витрати за внутрішнім боргом; високий рівень ризиків у банківській системі та інші.

Серед причин виникнення кризових явищ у банківській сфері можна виділити і діяльність самих банків, адже із самого початку свого існування вони були високоризиковими.

Із внутрішніх чинників виникнення криз можна виокремити низьку ліквідність банківських установ, низьку корпоративну етику правління, недосконалу систему банківського нагляду та регулювання.

Зважаючи на досить великий вітчизняний та зарубіжний досвід виникнення, розвитку, регулювання та усунення банківських криз можна виділити три типи останніх.

Особливістю кризи першого типу є те, що не зважаючи на величину бюджетних затрат, вона поширюється лише на макроекономічний рівень держави.

Стосовно другого типу, то такі криз є більш ризиковими для економіки країни вцілому, адже, на відміну від попередніх, наслідки таких проявляються і на макроекономічному рівні, що ускладнює подальше їх регулювання.

Кризи третього типу характеризуються повною фінансовою дестабілізацією, котра веде до високої інфляції і демонетизації економіки, а також поширенням на всю економічну систему. Якщо вчасно не приймати стабілізуючих заходів, то такі кризи можуть закінчитися дефолтом.

Якщо ж говорити про Україну, то за короткий час незалежності на її теренах тричі розгортались банківські кризи. Вперше це сталося 1998 року, на той час фінансова система нашої країни ще не зміцніла, а банківська тільки формувалася. В структурі банківської системи на той час було накопичено чимало ОВДП, котрі почали втрачати свою вартість зразу ж після національної валюти, що і призвело до банкрутства декількох банків. На щастя, ця криза не виявилась затяжною і банківська система дуже швидко відновила своє зростання.

Вдруге банківський сектор України накрила криза у 2008 році. На той час українська економіка була більш відкритою, тож була чутливішою до подій на світовому фінансовому ринку. А тоді на ньому була криза, котра плавно переповзла на вітчизняну економіку.

За період 2008-2009 років ВВП України впав на 15,4%, гривня знецінилась на 68%, а промислове виробництво втратило 22%.

Звичайно, що кризу не можна було відверто ігнорувати, тож у жовтні 2008 року було збільшено розмір компенсації за вкладами фізичних осіб до 150 тис. грн., а НБУ перерахував до Фонду гарантування вкладів 1 млрд. грн., проте це не зупинило відтік депозитів із банків.

Активно проводилась рекапіталізація банківських установ. Впродовж 2008 року банкам було надано рефінансування на суму 169,5 млрд. грн.

Для створення стимулів, котрі були покликані покращити ситуацію в реальному секторі економіки у червні 2009 р. облікову ставку було знижено до 11%, що призвело до зниження інфляційного тиску. Вже через місяць була зафіксована дефляція та приріст депозитів, тому облікову ставку знову знизили, тепер вже до 10,26% річних. Таким чином, до кінця 2011 року було подолано основні наслідки кризи.

Найфатальніших наслідків для української економіки завдала саме третя банківська криза. "Набіги на банки" стали причиною погіршення їхнього фінансового стану, зниження ліквідності та і банкрутства приблизно 90 банківських установ.

Ще одним негативним моментом стало те, що великі суми рефінансування були надані абсолютно безнадійним банкам, котрі згодом визнавалися неплатоспроможними та ліквідувалися [4].

Із державної політики, котра була покликана реформувати та очистити банківську систему, що була проведена національним банком в період з 2014 по 2016 роки можна виділити такі основні напрямки:

- очищення банківської системи від неплатоспроможних банків;
- проведення рекапіталізації комерційних банків;
- санкції щодо банків, котрі мали капітал російського походження;
- заборона дострокового вилучення депозитів [2].

Як швидко не вдалося б анулювати кризу, кожна тягтиме за собою ряд наслідків.

Якщо ж говорити про їхні наслідки для суспільства загалом, то це висока інфляція; спад виробництва, що тягне за собою скорочення ВВП; загальне погіршення в економіці та потенційних перспектив її покращення.

Якщо розглядати наслідки для клієнтів комерційних банків, то ними є хоч і часткова, але втрата власних коштів, довірених комерційним банкам, котрі були ліквідовані через кризу; погіршення якості банківського обслуговування клієнтів; різка необхідність швидко знайти новий та надійний банк, беручи до уваги показники його фінансового стану.

Наслідками для всього банківського сектору стануть зниження сукупного капіталу банків; значне скорочення філій комерційних банків; зниження ліквідності та платоспроможності банків, що в подальшому може призвести і до банкруцтва.

Але наслідки для всіх можуть бути мінімальними, якщо вчасно застосується якісно продумана стратегія виведення банківського сектору із кризового стану.

Таким чином, успіх заходів з реабілітації банківської системи залежить не лише від обраної політики та кількості коштів на її реалізацію, а, в більшій мірі, від швидкості і якості здійснення реформ та чіткості прийняття рішень. Також дуже важливо неупереджено оцінити становище банків та розміри потенційних втрат.

Література:

1. Білецька Н. В. Системна банківська криза України 2014–2015 рр.: причинно-наслідковий зв'язок / Н. В. Білецька, Р. І. Лопатюк, В. В. Серветник-Царій // Проблеми економіки. - 2016. - № 1. - С. 235-241. [Електронний ресурс].

Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2016_1_30

2. Власюк О. С. Банківська криза в Україні: втрати, помилки та пріоритети посткризового відновлення / О. С. Власюк // Стратегічні пріоритети. - 2017. - № 2. - С. 45-60. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2017_2_7

3. Кушнір С. О. Подолання кризи банківської системи: світовий досвід та перспективи для України / Кушнір С. О., Вітковська О. О. // Глобальні та національні проблеми економіки – 2016 – випуск 11 – С. 724-727. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/152.pdf>

4. Міщенко І.В. Вплив банківської кризи на зміну умов банківського кредитування. / І. В. Міщенко // Фінансовий простір – 2015 - № 3(19). – С. 63-69. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1503/15mvivbk.pdf>

Оксана ШЕВЧУК

студентка факультету фінансів

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Сороківська З.К.

СИСТЕМНИЙ РИЗИК ЛІКВІДНОСТІ ТА ЗАПОБІГАННЯ ЙОГО ВИНИКНЕННЮ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

Глобалізація фінансових ринків і структурні дисбаланси призвели до необхідності розроблення принципово нових підходів до банківського регулювання та нагляду. З початку ХХІ століття зростає значення забезпечення фінансової стабільності як ідеального стану ринку для ефективного функціонування усіх його суб'єктів. Серед основних загроз стабільності найбільшої уваги заслуговують глобальні ризики фінансових систем, або, інакше, – системні ризики.

Системні ризики – явище досить складне та небезпечне. У наш час уже не виникає ніяких сумнівів у тому, що неконтрольовані локальні ризики досить легко можуть трансформуватися в нерегульовані системні ризики, які становлять серйозну загрозу для фінансової стабільності та економічного зростання як окремих економік, так і світової економічної системи.